DOSSIER DE PREMSA

‘LES ALTRES RELIGIONS.
Minories religioses a Catalunya’

UN ESTUDI ÚNIC DÓNA A CONÈIXER EL MAPA RELIGIÓS DE CATALUNYA

L'estudi, dirigit pel sociòleg Joan Estruch, recull de manera exhaustiva la implantació de les minories religioses a Catalunya

---

El Govern de la Generalitat presenta els resultats d'un estudi únic sobre les minories religioses a Catalunya dirigit pel sociòleg Joan Estruch i elaborat pel centre de recerca Investigacions en Sociologia de la Religió (ISOR) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Aquest estudi és pioner en el seu àmbit perquè dóna a conèixer de manera exhaustiva el mapa religiós d'un territori, en aquest cas Catalunya, fins al punt de detallar la localització de més de 700 centres de culte distribuïts comarcalment i de descriure'n la totalitat dels grups religiosos minoritaris que hi ha implantats.

L'estudi, que ha estat editat per l'editorial Mediterrània sota el títol *Les altres religions. Minories religioses a Catalunya*, va ser promogut inicialment per l'antic titular d'Afers Religiosos, Ignasi García-Clavel. L'actual directora general, Montserrat Coll, també ho considerà un projecte imprescindible per donar a conèixer l'abast de la diversitat religiosa a Catalunya i li donà l'impuls final.

L'estudi és el resultat de quatre anys d'investigació, entre el març del 2001 i l'estiu del 2004, sota la direcció del catedràtic i especialista en sociologia de la religió, Joan Estruch, i la participació de Joan Gómez, Maria del Mar Griera i Agustí Iglesias, tots tres membres de l'ISOR. Aquest "mapa religiós català" és, de fet, una antiga aspiració d'aquest equip, que ja havia elaborat el 1999 el "mapa religiós de la ciutat de Barcelona" per encàrrec de l'Ajuntament.

Durant aquests anys, els quatre autors de la recerca han realitzat centenars d'entrevistes i visites per tot el país, amb la pretensió de retratar de manera exhaustiva i rigorosa les tradicions religioses existents avui a Catalunya, amb l'única excepció de l'Església catòlica. La limitació de l'objecte d'estudi a les minories es deu tant a la necessitat de coneixement sobre un camp que creix molt ràpidament i sobre el qual no hi havia informació sistematitzada, com a la intenció de treure de l'anonimat moltes entitats desconegudes o malconegudes fins al moment.

L'antic monopoli religiós de l'Església catòlica deixa pas a l'existència de moltes tradicions religioses, amb menor pes però la mateixa legitimitat. Aquesta gran diversitat de religions s'ha classificat de la següent manera: judaisme, cristianisme ortodox, protestantisme, els adventistes, els mormons, els testimonis de Jehovà, islam, els bahá'ís, hinduisme, els sikhs, budisme i taoisme. L'estesa implantació

de les Esglésies evangèliques o dels testimonis de Jehovà posa de relleu, per exemple, que la seva presència a la societat és més significativa que el ressò mediàtic que obtenen.

La normalització d'aquestes religions passa necessàriament pel seu gradual reconeixement des de tots els àmbits, de manera que no es vegin marginades pel fet de ser minoritàries. Amb tot, és evident que la desproporció entre aquestes tradicions i el catolicisme és immensa, però l'estudi pretén precisament posar l'èmfasi en la novetat i en el creixent abast de la diversitat religiosa.

CONCLUSIONS DE L'ESTUDI *LES ALTRES RELIGIONS. MINORIES RELIGIOSES A CATALUNYA*

L'efervescència de les "altres" religions

Una de les grans conclusions que posa en evidència de manera inqüestionable *Les altres religions. Minories religioses a Catalunya* és el creixement de la diversitat religiosa. El nombre de tradicions religioses ha augmentat notablement en els darrers anys, i en conseqüència, totes les religions minoritàries han creat nous llocs de culte. Aquest és un procés paradoxal si es té en compte que es produeix just quan la societat catalana està en un procés de secularització i s'està emancipant de les antigues tradicions religioses que impregnaven tots els àmbits de la vida. Així, mentre que per una banda hi ha una revisió de les creences heretades, per l'altra emergeix una societat religiosament plural, en la qual hi ha una efervescència de moviments religiosos.

Les Esglésies evangèliques, la minoria amb més centres

Les tres tradicions religioses amb més llocs de culte són les Esglésies evangèliques (o protestantisme), les comunitats islàmiques i els testimonis de Jehovà. És oportú assenyalar que el **protestantisme** és la tradició més nombrosa, tot i que està formada per un gran nombre d'Esglésies diferents i independents entre elles. Aquest fet contrasta amb els **testimonis cristians de Jehovà**, que disposen d'una única organització que agrupa tots els Salons del Regne. Aquesta unitat és el que ha permès la seva implantació a pràcticament totes les comarques, la qual cosa no assoleix cap altra religió de les estudiades. Pel que fa a l'**islam**, l'estudi conclou que durant el darrer decenni ha aparegut una dotzena de nous oratoris islàmics cada l'any, de manera que els musulmans disposen de lloc de culte en més de cent municipis de Catalunya.

Entre les causes d'aquest creixement hi ha sens dubte el fenomen de la **immigració**, un fet que sobretot ha fet augmentar el nombre i dimensió de les Esglésies evangèliques, dels oratoris islàmics, de les Esglésies ortodoxes i de les comunitats jueves i sikhs. En segon lloc, les **conversions** també han estat un factor important, sobretot en les Esglésies derivades de la Reforma protestant (evangèlics, testimonis de Jehovà, adventistes i mormons) i en els bahá'ís.

Una de les qüestions que revela l'estudi és la gran acceptació de l'hinduisme, el budisme i el taoisme que, tot i això, encara no registren un augment considerable de centres. Amb tot, molts catalans s'hi senten atrets, encara que pocs es consideren seguidors d'aquestes religions.

El fals conflicte entre religions

L'estudi deixa clar que a Catalunya no hi ha conflicte entre religions, sense que això vulgui dir que les entitats d'una mateixa religió mantinguin sempre bones relacions.

L'estudi constata que, en molts casos, la comunitat religiosa esdevé el **punt de referència principal** per a l'immigrant, acomplint més funcions que l'estrictament espiritual (social, cultural, laboral, lúdica, emocional, etc.). I d'altra banda, posa en evidència el fet revelador que la immigració no només ha comportat la creació de noves entitats que agrupen estrangers, sinó també el creixement de centres preexistents on **conflueixen fidels** autòctons i immigrats.

Portada.

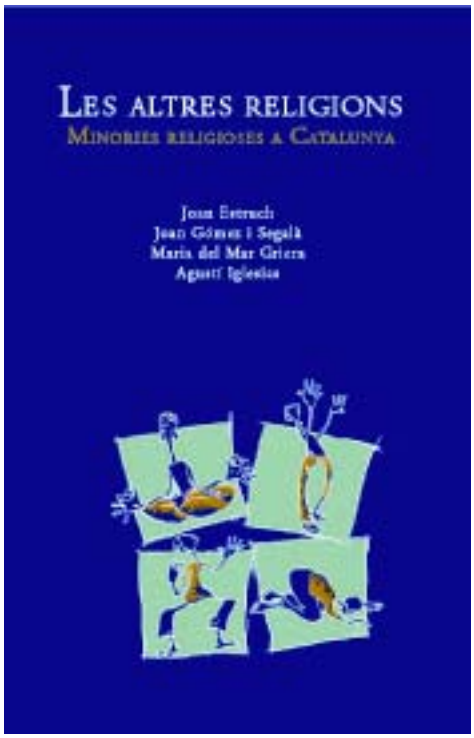

Joan Estruch i Gibert *(Barcelona, 1943). Catedràtic de Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. Director del centre d'Investigacions en Sociologia de la Religió (ISOR), que fundà el 1974 i des del qual ha estudiat aspectes molt diversos dels fenòmens religiosos. Membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans. Ha escrit i traduït diversos llibres, capítols de llibres i més de cent articles en els àmbits de la sociologia i de la religió.*

'LES ALTRES RELIGIONS. MINORIES RELIGIOSES A CATALUNYA'
Recerca de l'ISOR.

1.Graella de grups religiosos per comarques

- Nombre i tipus d'entitats religioses que hi ha per comarca

Judaisme (sinagogues); esglésies ortodoxes (esglésies), Testimonis de Jehovà (Salons del Regne), Eslgésia Adventista (esglésies), Esglésies dels Sants dels Darrers Dies (centres), Islam (oratoris), Fe Bahà'í (assemblees locals), Hinduisme (entitats), Sikhisme (comunitats), Budisme (entitats), Taoisme (associacions).

2. Mapa Comarcal de la diversitat religiosa:

- Nombre de religions detectades a cada comarca

3. Mapa comarcal de la diversitat religiosa

- Tipus de religions diferents detectades a cada comarca

4. Mapa comarcal de llocs de culte

- Nombre de llocs de culte per cada comarca

5. Mapa comarcal d'esglésies evangèliques

- Llocs de culte d'esglésies evangèliques per comarca

6. Mapa comarcal de Salons del Regne (Testimonis de Jehovà)

- Llocs de culte de Salons del Regne per comarca

7. Mapa comarcal d'oratoris islàmics

- Llocs de culte d'oratoris islàmics per comarca

RECERCA DE L'ISOR. Grups Religiosos per comarques

Font: ISOR

	Judaisme	Esglésies Ortodoxes	Esglésies Evangèlique	Testimonis de Jehovà	Església Adventista	Esglésies dels Sants dels Darrers	Islam	Fe Bahà'í	Hinduisme	Sikhisme	Budisme	Taoisme	TOTAL	Diversitat religiosa (trad. per comarca)
Alt Camp			2	1			1						**4**	3
Alt Empordà			6	2			7				1		**16**	4
Alt Penedès			2	2		1	4						**9**	5
Alt Urgell			0	1									**1**	1
Alta Ribagorça			0										**0**	0
Anoia			5	2	1		2						**10**	4
Bages			6	6			2				1		**15**	4
Baix Camp			6	3	1		2	1	2		1		**16**	7
Baix Ebre			2				2				1		**5**	3
Baix Empordà			3	4			9						**16**	3
Baix Llobregat			33	19		1	15						**68**	4
Baix Penedès			1	2			3						**6**	3
Barcelonès	2	7	123	28	4	4	17	1	11	3	15	5	**220**	13
Berguedà			2	1			2						**5**	3
Cerdanya			0	1			1						**2**	2
Conca de Barberà			0	1							1		**2**	2
Garraf			5	2			1	1			1		**10**	5
Garrotxa			2	1			2			1			**6**	4
Gironès			14	1	1	1	8	1			1		**27**	7
La Noguera			3	1			1						**5**	4
La Selva			3	3			7				2		**15**	4
Les Garrigues			2	1									**3**	2
Maresme			17	9		1	11						**38**	4
Montsià			4	2			5						**11**	3
Osona			9	5			6						**20**	3
Pallars Jussà			0	1			1						**2**	2
Pallars Sobirà			0											
Pla de l'Estany			1	1			2						**4**	3
Pla d'Urgell			0	1			1						**2**	2
Priorat			0											
Ribera d'Ebre			0	1									**1**	1
Ripollès			2	1			1						**4**	3
Segarra		1	0	1			2						**4**	3
Segrià			12	4	1	1	2	1			1		**22**	8
Solsonès			0	1			1						**2**	2
Tarragonès			10	4		1	3	1			2		**21**	6
Terra Alta			0	1									**1**	1
Urgell			2	1			2						**5**	3
Val d'Aran			0	1									**1**	1
Vallès Occidental			43	17	2	2	7	6	3				**80**	7
Vallès Oriental			21	8	2	1	9			1	1		**43**	8
TOTAL	**2**	**8**	**341**	**141**	**12**	**13**	**139**	**12**	**16**	**5**	**28**	**5**	**722**	

Mapa comarcal de diversitat religiosa

Nombre de tradicions religioses presents a cada comarca

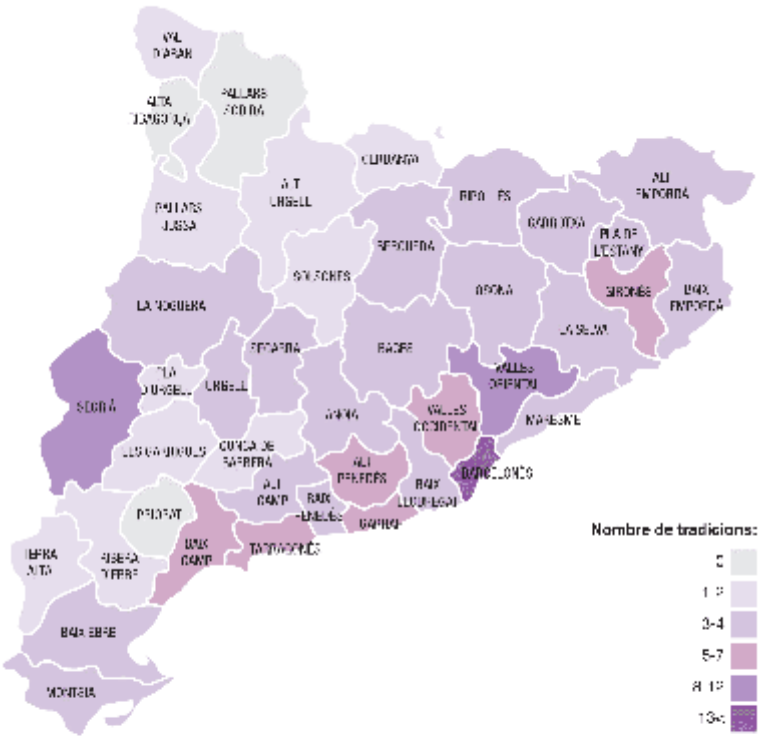

Nombre de tradicions religioses:

Alt Camp	3	Baix Penedès	3	Maresme	4	Segrià	6
Alt Empordà	4	Barcelonès	13	Montsià	5	Solsonès	2
Alt Penedès	3	Berguedà	3	Osona	3	Tarragonès	6
Alt Urgell	1	Cerdanya	2	Pallars Jussà	2	Terra Alta	1
Alta Ribagorça	0	Conca de Barbera	2	Pallars Sobirà	0	Urgell	3
Anoia	4	Garraf	5	Pla de l'Estany	3	Vall d'Aran	1
Bages	4	Garrotxa	4	Pla d'Urgell	2	Vallès Occidental	7
Baix Camp	7	Gironès	7	Priorat	0	Vallès Oriental	6
Baix Ebre	3	La Noguera	1	Ribera d'Ebre	1		
Baix Empordà	3	La Selva	4	Ripollès	3		
Baix Llobregat	4	Les Garrigues	3	Segarra	3		

Mapa comarcal de llocs de culte

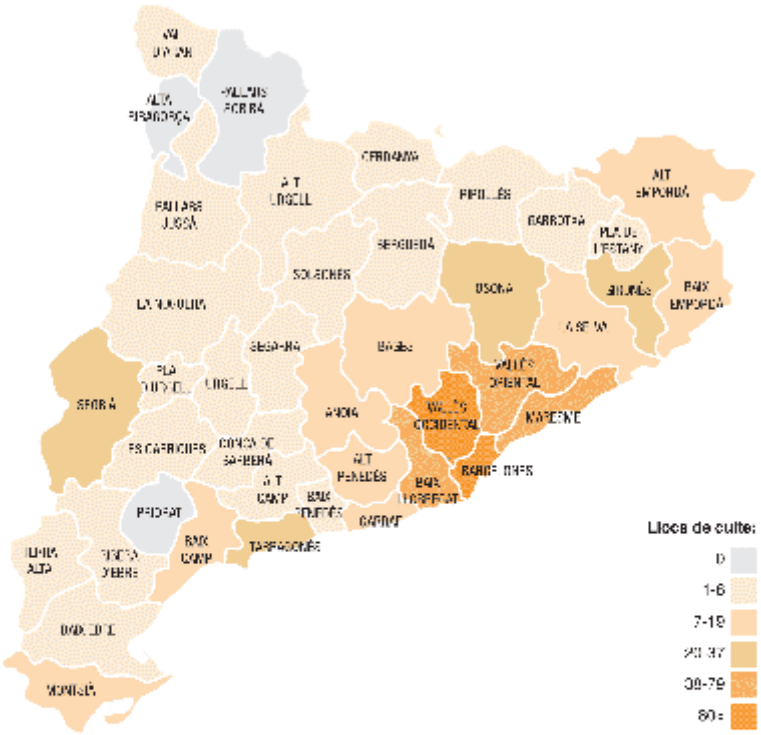

Llocs de culte per comarca:

Alt Camp	4	Baix Penedès	6	Maresme	38	Segrià	28
Alt Empordà	16	Barcelonès	228	Montsià	11	Solsonès	2
Alt Penedès	10	Berguedà	5	Osona	20	Tarragonès	21
Alt Urgell	1	Cerdanya	2	Pallars Jussà	2	Terra Alta	1
Alta Ribagorça	0	Conca de Barberà	2	Pallars Sobirà	0	Urgell	5
Anoia	10	Garraf	10	Pla de l'Estany	4	Vall d'Aran	1
Bages	15	Garrotxa	6	Pla d'Urgell	2	Vallès Occidental	60
Baix Camp	16	Gironès	27	Priorat	0	Vallès Oriental	43
Baix Ebre	5	La Noguera	5	Ribera d'Ebre	1	**TOTAL**	**727**
Baix Empordà	16	La Selva	15	Ripollès	4		
Baix Llobregat	88	Les Garrigues	2	Segarra	4		

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Direcció General d'Afers Religiosos

Mapa comarcal d'Esglésies evangèliques

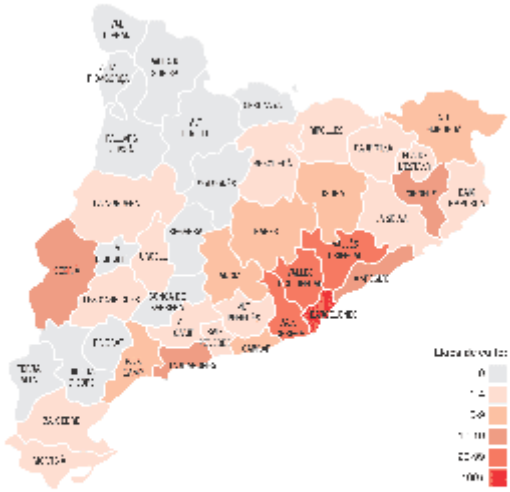

Mapa comarcal de Salons del Regne (Testimonis de Jehovà)

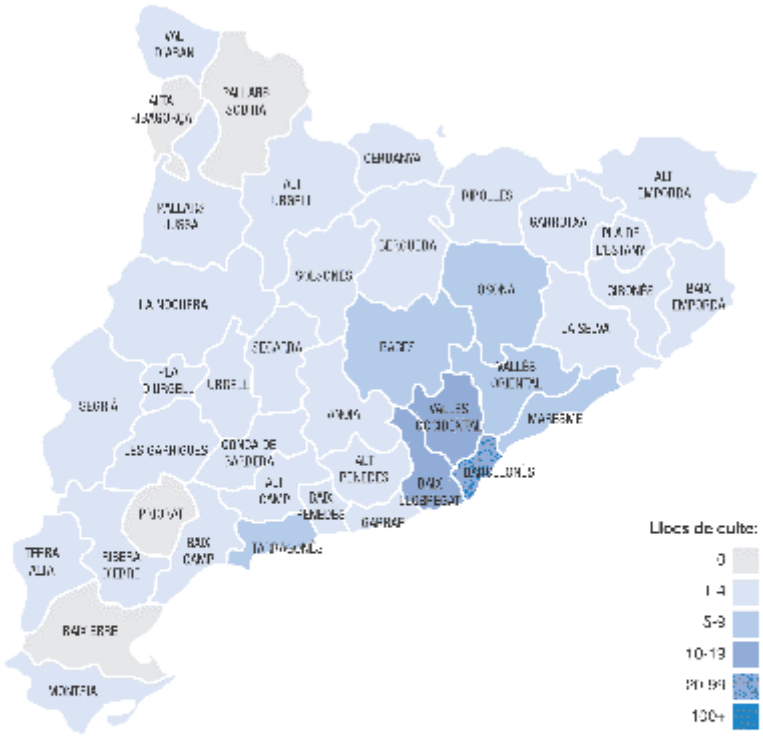

Llocs de culte per comarca:

Alt Camp	1	Baix Penedès	2	Maresme	9	Segrià	4
Alt Empordà	2	Barcelonès	25	Montsià	2	Solsonès	1
Alt Penedès	2	Berguedà	1	Osona	5	Tarragonès	4
Alt Urgell	1	Cerdanya	1	Pallars Jussà	1	Terra Alta	1
Alta Ribagorça	0	Conca de Barberà	1	Pallars Sobirà	0	Urgell	1
Anoia	2	Garraf	2	Pla de l'Estany	1	Vall d'Aran	1
Bages	6	Garrotxa	1	Pla d'Urgell	1	Vallès Occidental	12
Baix Camp	3	Gironès	1	Priorat	0	Vallès Oriental	8
Baix Ebre	0	La Noguera	1	Ribera d'Ebre	1	**TOTAL**	**141**
Baix Empordà	4	La Selva	3	Ripollès	1		
Baix Llobregat	10	Les Garrigues	1	Segarra	1		

Mapa comarcal d'oratoris islàmics

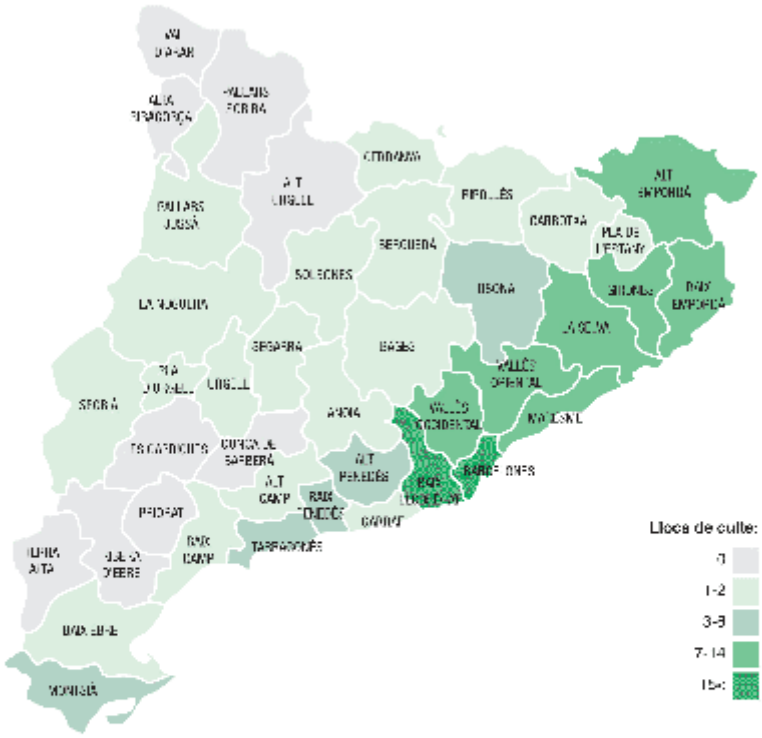

Llocs de culte per comarca:

Alt Camp	1	Baix Penedès	3	Maresme	11	Segrià	7
Alt Empordà	7	Barcelonès	17	Montsià	5	Solsonès	1
Alt Penedès	4	Berguedà	2	Osona	8	Tarragonès	3
Alt Urgell	3	Cerdanya	1	Pallars Jussà	1	Terra Alta	0
Alta Ribagorça	0	Conca de Barberà	0	Pallars Sobirà	0	Urgell	2
Anoia	2	Garraf	1	Pla de l'Estany	2	Vall d'Aran	0
Bages	2	Garrotxa	2	Pla d'Urgell	1	Vallès Occidental	7
Baix Camp	2	Gironès	8	Priorat	0	Vallès Oriental	9
Baix Ebre	9	La Noguera	1	Ribera d'Ebre	3	**TOTAL**	**139**
Baix Empordà	8	La Selva	7	Ripollès	1		
Baix Llobregat	15	Les Garrigues	0	Segarra	2		

DESCRIPCIÓ MINORIES RELIGIOSES DE CATALUNYA

Judaisme. Dues comunitats, a l'àrea barcelonina, una antiga, que aplega prop de la meitat dels jueus catalans, d'orientació ortodoxa, i l'altra més recent i més petita, d'orientació reformista. Majoria de jueus sefardites; però hi ha també asquenasites.

Cristianisme ortodox. Tres grans grups: una antiga colònia grega, un grup autòcton que ha maldat per crear una comunitat ortodoxa catalana, i l'aparició recent de grups vinculats a la immigració del països de l'Europa oriental (romanesos, búlgars, russos i ucraïnesos). Presència sobretot a Barcelona i a les comarques gironines. Cal esmentar l'existència d'una comunitat copta (egipcis) a la comarca de la Segarra.

Protestantisme. Món caracteritzat per una extraordinària diversitat. Presència de la majoria de les denominacions reformades o evangèliques: baptistes, germans, presbiterians i metodistes, anglicans, etc., i, sobretot, Esglésies d'orientació pentecostal. Les més antigues, amb implantació al país des de fa més de cent anys. En el moment actual, preponderància de les Esglésies pentecostals i independents (amb especial menció de les Esglésies de Filadèlfia entre la població gitana); impacte de la immigració (americana, asiàtica i africana) en les antigues comunitats, i constitució d'Esglésies noves (filipines, xineses, nigerianes, etc.)

Adventistes, mormons, i testimonis de Jehovà. Orígens comuns en els moviments mil·lenaristes nord-americans de començaments del segle XIX; però avui són tres organitzacions totalment diferenciades. Els adventistes, presents des de fa cents anys, amb una dotzena d'esglésies. La implantació dels mormons es produeix a la segona meitat del segle XX. Els testimonis de Jehovà són el grup més nombrós, amb congregacions disseminades per tot el territori.

Islam. Presència recent, però amb un creixement espectacular com a conseqüència de la immigració. Comunitats distribuïdes per tot el país, amb uns cent quaranta oratoris en total (gairebé tots pertanyents a l'islam sunnita). Cal destacar les precàries condicions d'existència de la majoria. Els més nombrosos són els musulmans d'origen magribí, però hi ha igualment grups importants de subsaharians (al voltant de Girona) i de pakistanesos (al Barcelonès). En alguns oratoris islàmics també s'hi duen a terme pràctiques sufís. Tanmateix, també existeixen tres centres sufís, que apleguen bàsicament autòctons convertits a l'islam o que simpatitzen amb aquest corrent d'espiritualitat.

Bahá'ís. Moviment nascut al segle XIX a l'Iran, ha conegut una notable expansió en tot el món occidental, i té des de fa cinquanta anys una presència reduïda a Catalunya. Es tracta, però, de comunitats bàsicament integrades per gent del país.

Sikhs. Trobem associacions sikhs a la comarca de la Garrotxa i també a l'àrea barcelonina, en la qual hi ha dos gurdwares o temples sikhs. Gairebé tots els fidels són originaris del Panjab indi.

Hinduisme, budisme, taoisme. Fins aquí, totes les tradicions esmentades tenen, malgrat les enormes diferències entre les unes i les altres, un tronc comú: són religions monoteistes, religions revelades. El món de l'Índia i de l'Extrem Orient és radicalment diferent, fins a l'extrem que la mateixa paraula "religió" té unes altres connotacions, i és sovint un concepte que des d'Occident imposem a aquestes cultures. Tot i així, trobem una presència d'aquestes tradicions a Catalunya, per la confluència de quatre factors bàsics:

- la fascinació per l'espiritualitat oriental, que a partir dels anys setanta porta alguns catalans a cercar orientació en els ensenyaments d'algun mestre (guru o lama), en viatges i visites a ashrams i monestirs.
- l'arribada a països occidentals d'alguns d'aquests mestres espirituals, amb la creació de grups de seguidors i, sovint, amb una certa adaptació de molts elements tradicionals per tal que esdevinguin més fàcilment comprensibles des dels nostres esquemes culturals.
- la pràctica de determinades tècniques de meditació (ioga, zen, etc.) i l'interès per certes pràctiques (medicines alternatives, arts marcials, etc.), porta alguns a voler descobrir el rerafons religiós de tots aquests exercicis.

13 de desembre de 2004